

Szerkesztői iroda:

NYIREGYHÁZÁN,

Egyház-utczán 170. sz. a.

Kiadó hivatal

Ifj. Csáthy Károly
könyvkereskedésében
Debreczen és Nyiregyháza.Bérmertetlen levelek el nem fo-
gadtatnak.

TISZAVIDÉK.

Vegyes tartalmu hetilap.

Nyílt tér alatt minden három hasábs
garmondor 25 kr. és 30 hr. bélyegdíj.

Előfizetési díj:

Kiadóhivatalban egész évre 5.50
Házhoz vagy postán küldve 6.—
Félévre 3.—
Évnyegyedre 1.50Hirdetések díja : minden 5 há-
sábs petit sor egyszeri igla-
tásánál 5, többszörinél 4, —
bélyegdíj 30 kr.Előfizethetni Nyiregyháza és Debreczenben ifj. Csáthy Károly könyvkereskedésében, Pesten Grill Károly m. k. udvari könyvárusnál,
S.-A.-Ujhelyben Löwy A. könyvkereskedésében, Bereghszázbán Csauer Mórál, hol egyszersmind hirdetések is felvételnek.

Előfizetési felhívás

TISZAVIDÉK

negyedik évi folyamára.

Egész évre 5 frt. 50 kr.

Félévre 3 „ — „

Negyedévre 1 „ 50 „

Az 50 kr. nem egész éves előfizetőknél az utolsó negyedévi díjból fog levonni, de csak azok részéről, kik egész évig előfizettek.

Gyűjtőknek 10 előfizető után egy tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

Egy új eszme

a közös iskolákban vallásitanítás ügyében.

Mióta lord Brougham az angol parlamentben kimondá, hogy „az iskolamester abc-je nagyobb hatalom mint a zsarnok szuronya” — azóta a ki a nevelés dicsőítésére valami nagyot akart mondani, ennél csattanósabbat mondani nem tudván, ezt szokta ismételni. — De az én fogalmam szerint még mindez kevés. — Én nem azt mondom, hogy a betű — mint a tudomány és műveltség hordozója — nagyobb hatalom, mint ez vagy amaz a világmozgató hatalmak közül, hanem azt mondom, hogy nagyobb hatalom mint minden többiek összevéve, az az a legfőbb hatalom a társadalmi életben.

Ha egy nemzet nem lehetne oly szerencsés, hogy egyszerre megnyerje mind azon jogokat, melyek a valódi önkormányzatnak elengedhetlen kellei; ha az uralkodó hatalom így állitná fel előtte a mérleget, hogy egyik serpenyőben lenne a hadügy, pénzügy, külügy, belügy stb., a másikban lenne maga a szabad közoktatás ügye, hanem egész terjedelmében, t. i. a szabad szó és szabad sajtóval, s azt mondaná a nemzetnek, nincs más választás, vagy egyiket vagy másikat, de a kettőt nem! Én részemről, — ha mindkettő egyszerre megnyerhetésének semmi valószínűsége nem mutatkoznék — minden hosszas fontolgatás nélkül a szabad közoktatást választanám. Mert fegyver egy tudatlan vagy ferde nevelésű kéznél : kés a gyermek kezében, annak válik gépies eszközévé, ki nevelését irányozza, s oda fanatizáltató, hogy saját családjá és hazája ellen fordítsa azt. Pénz egy tudatlan népnél, nem áldás, hanem átok, mely az állatiságba még alább sülyesíti — aztán ő elveti használhatlan rongy kapczáját, föl-szedik, papírosnak csinálják, kiczifrázzák s elhitetik vele, hogy az pénz. Bolondnak fapénz is jó, — mondja a példaszó. Egy szóval, minnek részletezzem tovább, egy tudatlan nép az önkormányzatra bármi tekintetben képtelen, a legjobb jogot sem tudja sem okosan használni, sem megtartani s előbb vagy később bizonyosan elveszti azt. Mig a szabad közoktatás által észszerűen nevelt népnek legfőleg egy nemzedék felnötteig kellene csak jogait nélkülöznie, akkor azok önként ölébe hullának örökre elveszithetlenül.

Ily szempontból tekintve a népnevelést, nem nagyon sajnálom, hogy a „Tiszavidék” nem politikai lap; mert ha eddig teljesített feladatán kívül ezt is programja keretébe veszi, sőt erre helyezi a súlypontot: tért nyit a nevelésre vonatkozó higgadt eszmecsere-nek, felmutatja öszintén a szirteket, melyek az 1868. XXXVIII. t. cikk létesítésének útjában állanak, megmutatja az utat, melyen azok kikerülhetők, feltárja a törvény lehető hiányait, ellenőrzi a gyakorlati nevelést stb., egy oly hézagot pótol, mely őt e vidék hálijára érdemesítheti. — S most a dologra.

A közös iskolák ellen legszokottabbs legfontosabb ellenvetés s azok létesítésének legfőbb akadálya a különféle hitfelekezetű tanoncok vallási oktatása.

A törvény erre nézve teljesen szabadkezet hagy a hitfelekezeteknek, arról ők tartoznak legjobb belátásuk szerint gondoskodni, abba az állam nem avatkozván. Tehát a törvény nem rendeli, hogy a vallást lelkészek tanítsák. — Okosan teszi, jobban van ez így, hogy a lelkészek szabad akaratára van bízva. Most már tegyük fel a legjobbat. A lelkészek önként minden fizetésemelés nélkül megrágnak ezen alkalmat, hogy a növendékek tiszta és fogékony sziveibe csepegtessék a valódi vallásosságot, de tehetnék-e azt rendszeren és pontosan a kiszabott órákban egyéb teendőik miatt? a felelet világos, hogy : nem! Hanem ezen lehetne segíteni, kimondatván, hogy az iskolai órák épen oly szigorú pontossággal megtartandók, mint a

TÁRCZA.

A korcsmárosné lánya.

(Uhländ után.)

Három Bursch a Rajnán vigan átevez
És betérnek tul egy csaplárnénihez. . . .„Csaplárné! van jó sör? s van-e tiszta bor?
S bájos, szép leánya — ugy mondja — hol?”„Borom és söröm van tiszta . . . Ah de ó!
Teritön leányom a szép ifju nő.”S a midön belépnek a szobába . . . ott
Gyászos ravatalon fekszik a halott.Az első felvonja gyászos fátyolát,
S szomorú, fájdalmas, mit alatta lát. —És szól: „Támadj még fel ó te szép leány!
Én szeretni foglak téged ezután.”Másik visszavonta a bús szemfedőt,
Elfordult s szívéből megkönyezte őt. . . .„Mért hogy kell feküdnöd e ravatalon?
Én ugy szerettelek téged egykoron!”Felvonta a fátylat most a harmadik
S csókkal halmozá a nő jég-ajkait.„Szerettelek téged és szeretlek is —
Szeretlek én téged még a mennyben is.”

Lukács Ödön.

A „szép viz és környéke.”

Ösmertetés báró Orbán Balásznak „a székely föld leirása” című történelmi-, régészeti-, természetrajzi és népisme 6 kötetes művéből.

(Közli Nyíri Béla.)

(Folytatás.)

Vacsárcsin felül, hol Rákos patakával a Szirmai, Eger, és Csiga patakok összefolyának, fekszik Szt.-Mihály, mely külön négy tizedre oszlik, u. m.: Alszeg, Tókeszeg, Csigaalva és Ajnádra, mely egykor külön, most egy belvadrt faluknak öszfogalmát fejezi ki az egyházközség véd-szentjétől származó Szt.-Mihály elnevezés. — Ez egyházközség löréses védfallal készített temploma tisztes régi műemlék, bár a kontár kiugazitások által teljesen kivetkötetett eredeti alakjából. Püspök Szepesy jegyzeteiben azt mondja, hogy tornyán 1103 évszámot olvasott; de hogy ez akkor nem épülhetett, s ha a követelt évszám ugyan-csak ott volt, az nem lehetett más : mint — a Csik régi templomain csaknem mindenütt feltalálható — mystifkáció hamisítás; azt mutatja maga a templomnak góth stylja is. Sokkal valószínűbb azért, hogy ez egyház építése korát a szintén Szepesy által feljegyzett azon chronostichon jelöli, mely az 1552-re teszi, a chronostichon ez : „Pr InCIPiS auge LICIPr IVSae DIFICabatur honor hVIVs et a VspIClo nVnc qVocVetVtanlteo.” — Mindkét hangját a Sándorok a 17-dik században öntették.

De mindezeknél nevezetesebb a templom kerítésében levő azon kökereszt, melyen tisztán olvashatólag be van vésvé e végzetes szó : „Siculicidium.”

Közhiedelem szerint ez volt a mádéfalvi vészhalmon állott eredeti emlékereszt, mely kormány rendeletből onnan elmozdítatván, egy szt.-mihályi ember : Buzás János hozta ide, s halálakor helyezték utódai sírjára.

Igen óhajtható és méltányos lenne, hogy az eredeti helyére újból visszahelyeztessék, hadd örökdjék ott az ártatlan vértanuk emléke felett, hadd hirdesse az utókornak a zsarnokság véres tetteit, hadd álljon ott intőjelül : a hatalom ily gyászos visszaélései ellen! — Szt.-Mihályon felül a Rákospataka északi irányt veszen, nagyszerű havasok által körített hegykebel jvirányán törtet le a pisztrangdus

folyócska, melyet a Pogányhavasból eredő Barakassa vízei növelnek, és meglepően szép völgykebelben van elrejtve Szt.-Mihály fiók-egyházközsége, Ajnád, melynek törökös elnevezése (Ajna tükröt jelent törökül) azon kérdést támasztja az észlelve vizsgálódóban, hogy az ily törökös elnevezések hogyan jutottak e földre?

E kérdés némi megfjtését a csiki kronikában leljük, hol a Vacsárcsin belül eső földet „Törökök földjének” látjuk elnevezve.

Ajnád nevezetessége a Bernád család által 1514-ben épített kápolnában öszpontosul.

Ajnád völgyében messze fenn a Lövész alján, a hasonnevű, többnyire odatelepült oláh pásztorok által lakott kis falucska helyezkedett el.

Szt.-Mihálytól keletre a csiga pataka átfolyta völgyecskében feküdt Czibrefalva, melyet a tatárok 1694-ben földdel egyenlővé tettek, ma helye kaszálló és tó, de a Czibrefalva nevet maig is fentartotta, sőt még a házak fekhelyei is felismerhetők.

Czibrefalvával egyidejűleg Szt.-Mihályt is feldúlták a tatárok, mivel pedig első beütésök alkalmával éjjel lettek meg a falut, lakóit ugy leölték, hogy Loseiner szerint csak 7 öreg ember maradt életben; ekkor történt az is, hogy egy Szt.-Mihályi emberhez 2 tatár bemenvén, a gazdát egybekötötték, s korbácsolva hurczolták rabságra, mit meglátván serdülő leánya, fejszét ragadva mindkét tatárt levágta, mire több tatár csödülvén oda, hősies önvédelem után öszszevagdalták a hős amazont.

A tatárok ezen első beütésekor a sz.-Mihályt lakott Sándor János, Csik akkori alkaptánya elmenekült s egybegyűjté Csik harcosait a haza védelmére, mit látva a tatárok sietve távoztak zsákmányukkal, Sándor János azonban : a vést elvonultnak híven, elég gondatlan volt a hadakat hazabocsájtani, miről a tatárok értesülvén, harmadnap mulva 12 ezeren újból beütöttek és egész Felcsikát feldúlták, kirabolták; Sándor János maga is meglakolt gondatlanságaért, mert szt.-Mihályon családjával együtt a tatárok rabságába esett s csak esztendő mulva Alpár István által kiváltva térhetett vissza hazájába. Ez alkalommal semmisült meg, mint fennebb látók : a Sándor család által nemzeti szent ereklyeként őrzött csiki krónika eredetije is.

A Csiga völgyében e gyászos dulások emlékét védő

templomiak, akkor minden más kötelesség szünetelvény.

De menjünk tovább. Vegyük kezünkbe a különböző hitfelekezetek egyházi névtárait. Mennyi leányegyházat fogunk ott találni, ötöt, tizet, sőt huszat is egy lelkész keze alatt. — Nézzük meg a nagy népességű községeket, városokat, két, három lelkészre 20, 30, sőt több iskola. Gondoljuk el a falusi kis egyházakat, hol öreg lelkészek szolgálnak, kiket régen nyugdíjazni kellett volna már, de nincs nyugdíjalap, vagy káplánt rendelni melléjük, de csekély jövedelmök nem bírja... hogy fog ezen említett körülmények közt menni a vallástani? Bizonyosan keveset mondog, ha azt mondom, hogy legalább még egyszer annyi lelkész vagy legalább segéd kellene, mint most van, hogy a vallástani hiány ne történjék. S ezt a nagy kiadást, annyi vallástani állomás alapítását, csak egy hitfelekezet bírná meg honunkban, a róm. katolika, a többi ennek teljesítésére határozottan képtelen lévén.

Jerünk még tovább. Képzeld, mintha már volna vallástani a mennyi kell. A miniszteri t a n t e r v szerint az elemi és ismétlő iskolában hetenkint nyáron 31, télen 34 órát foglalna el magának az iskolatanió különféle tantárgyakra, a kertészeti és testgyakorlati órákat ide nem számítva. Ehez jó 3, 4, vagy plane 5 lelkész, kik napjában egy-egy órát adva a vallástanió, szinte jó darabot vennének igénybe az időből! hogy telik ez ki? Ugy, hogy tanterem legyen annyi, a mennyi a különféle tanítások egy időbeni megtételéhez szükséges, s hol a költség annyi tanterem építése, felszerelése és teli fűtésére? Szóljon már a község is, a hitfelekezet már szólott. Ez tehát a községre nézve.

S elhárítván ekként a legnagyobb áldozatokkal minden akadály, — mi lenne az eredmény?

Ott vannak a vidor gyermekek a községi közös iskolákban, hitfelekezeti különbségekről, válfolakról nem tudva semmit, szabadon barátoknak, hajlamaikon kívül semmi egyebet tekintetbe nem véve, megosztva egymással játékaikat, élelmeiket s szeretve egymást mint jó testvérek... Jönnek egymás után a különféle vallások papjai, tanítani a gyermekeket... mire másra, mint hogy egymást még

Czibrefalván kívül az élet forrásai is buzognak, mert ott számos ásványos forrást fakasztott a jótékony természet. Ezek egyikét ivásra használják, másika, mely Felsőborviz név alatt ismeretes, fürdővé van átalakítva, a legfelső harmadik, a hatalmasan hánykódó Bugyogó, a Pogányhavas alján tör elő.

E források egyike sem volt vegyontva, gyógyhatásuk csakis jótékony gyógyításaikban és sok itten egészséget visszanyert beteg áldásaiban nyilvánul.

Szt.-Mihály határán terem s néha igen nagy mennyiségben a szarvasgomba a francziáknak ezen annyira becsült s oly drágán árult fűszere, az innyenczek előtt annyira ismeretes truffe (Tuber Cervinum.) Ezen gombafaj a föld felülete alatt több hüvelyknyire terem a sz.-Mihályiak betanított sertések segítségével ássák ki, s nagy olcsón eladják az örményeknek, kik azzal terjedelmes kereskedést űznek.

Faja ép oly jó, mint a Perigorunak, de eltételi módját nem tudják.

Szt.-Mihálytól a Kőd szép fenyvesei között vezet az ut Szt.-Tamásra, ennek közelében egy dombocskát Balaskó várának neveznek; valószínűleg a Jenőfalván lakott ily nevű primor családnak lehetett itten vára, melyet azonban már nyomtalanul eltörült az idő hatalma.

Közelében egy keresztutnál Hazugság nevű halom van, a hagyomány azt mondja, hogy ottan egy utast gyilkoltak meg a tolvajok, s vére mindaddig buzgott fel, míg a nép emlékhalmot nem csinált oda. Ma is minden arra járó követ, vagy hantot vet, s „nyugodjék békével” mond rá. — Ezen erdőségekben bolygott 1535-ben a nagy Solimán által trónjáról elűzött Péter, moldvai vajda, — elszaladt lovát Szt.-Mihályon fogták el. — Szt.-Mihálylyal szemben, a Szépvíz balparti magaslátán fekszik Szt.-Miklós, mely 1332-ben e néven már mint önálló egyházközség jött elő, az 1567-dik évi registrumban 22 kapuval szerepel. Temploma magaslatot koronáz, hanem hiában kerestük azon Gyarmathi állítólagos hunfeliratát, — fájdalom! nyomtalanul eltűnt az! — De fennmarad emléke még a vész között is azon hős Judithnak, ki az 1694-ki tatárjáráskor a történelemben pártatlan hősiességgel harcolt a tatárok ellen; Cserey Farkas felemlíti az esetet, melyet hallgatással mellőzni véteknek tartanék. —

(Folytatjuk.)

tisztában, még nagyobb odaadással szeresék, mint a kik természetileg is (Ádám) valóságilag is ugyan azon atyának (Isten) gyermekei? Nem, egy csoport kiválasztatik, s azoknak mindenek felett magasztaltatik Mosés az ő teljes elszigeteltséget eszközölő szabályaival; több csoportok alakítatnak mind Jézust és az ő tanát magasztalva, egyik istenítve, másik emberítve, ugyanazon szavakat egyik egyképen, másik másképen magyarázva s az igazságot mindenik magának tulajdonítva, némelyik mindentöbbiekét kárhóztatva és eretnekítve. A gyermekek azon veszik észre magokat, hogy minél mélyebben avattatnak valóság tanaiba, annál magasabbra nő köztök és más hitű társaik közt egy addig ismeretlen valással, s minél erősebb kezd lenni bennök a ragaszkodás saját hitfeleik iránt, annál inkább hülnek és távolodnak többi társaiktól, úgy hogy azon édes összeolvadást, mit a közös iskola szülne, apránként megzavarja, megrottja sőt megsemmisíti a vallási felekezeti-eskedésnek az iskoláiban becsapódása.

Tehát a közös iskolákban a vallásnak fent irt módon tanítását nem helyeseltetvén, tisztán kimondom, hogy ez így nem jó lenne, ennél jobbat kelletik keresnünk!

(Folyt. köv.)

Litkei Péter.

Figyelmeztetés a hirdal reklamációkra vonatkozólag.

A m. kir. ipar és kereskedelmi minisztériumnak az összes hazai lapok kiadóhoz megküldött, a lapok postai kezelésénél felmerült rendeltenségek megakadályozása szempontjából tett legújabb és czelszerű intézkedéseiből az olvasó közönséget érdeklő pontokat következőkben juttatjuk t. olvasóink tudomására.

„Az elmaradt egyes újság számok miatti reklamációk 1870. jan. 1-jétől kezdve, nem mint eddig, az előfizető által közvetlenül a hirdal kiadósághoz, hanem a kézbesítő postahivatal által, a felvevő postahivatalhoz fognak intézteni, az e czélra nyomtatott blanquetteken, melyek két részből állanak, az egyik rész a reklamáció, másik annak szövegét tartalmazza, hogy a reklamáció megtörtént, mindkettőt a reklamáló maga, vagy megbízottja tölti ki a postahivatalnál, annak a postahivatal kelti belyegével ellátott szelvényét a megtett reklamáció bizonyosságául visszatartja.

Ha ezentul, mint eddig nyílt levelekben érkeznének a kiadóhivatalhoz hirdal reklamációk, azokat foganatosítás végett a postahivatali hirdalposztálynak adja át.

A hirdal reklamációra, mely díj nélkül eszközöltetik az előfizetőnek, a napi s hetenként többször megjelenő lapoknál, azon időtől számított három napi idő van engedve, melyben az elmaradt számnak rendeltetési helyére érkeznie kellett volna, a heti vagy ennél nagyobb időközű lapoknál és folyóiratoknál, a reklamáció megtételére szabott három napi határidő, azon időtől számítatik, melyben a közvetlenül következő szám érkezett a címzett fél kezébe. Azon előfizetőkre nézve, kik nem laknak a postahivatal székhelyén, ezen határidő öt napra van határozva. Ezen időn túl a reklamáció csak a postadíjnak s a reklamált újság szám megszerzési árának előleges lefizetése mellett fog foganatosíttatni.

Levelezések.

Tisztelt szerkesztő ur!

A „Tiszavidék” f. é. 1-ső számában egy névtelen cikk jelent meg „A növegyetről” címzett felirással, melynek tartalma nem mint várn lehetne ezen humanistikus intézmény gyakorlati szükségessége s jótékony hatályai fejtegetése által, mintegy felszólítást látszik az olvasó művelt s nemes lelkű kebleket, hogy ily intézmény gyarapítására mennél sürűbben hozzák filléreiket; — nem! a névtelen cikkíró ur megbotránkozott egy az izr. növegyet által tervezett táncvizigalom rendezésén s atyáskodó, szerénytelen okoskodással egyenesen ezen szerény egylet ellen tör lándzsát, mely 9 évi létezése óta, ugylátszik most először ébresztette benne fel honfui aggodalmát!

Igenis tisztelt cikkíró ur! Kilencz éve annak, hogy a jelenleg is 50 tagból álló izr. növegyet keletkezett. Indoka és céljai bizonyosan sokkal nemesebbek s elősmertebbek voltak, semhogy azokat most fejtegetni szükségesnek látnám, s mikor most 3 éve a nyiregyházi növegyet alakult, mindnyájan ezen új egylet tagjaivá is lettünk, nem sejtvén azt, hogy oly emberbarát is létezhet, ki minket — mert több utakon kívántuk szenvedő testvéreink bajait csekély tehetségünk áldozatkészségével orvosolni, — kárhóztatni s nyilvános polemia útján kérdőre voni tudjon!

Ha azon egyének valóban szívén fekszik az ügy, bizonyára megkíméli keblünket a méltatlankodás keserű érzetétől. De mivel ő a hazafiság, felekezeti egyenlőség, s demokratia magasztos eszméit teszi kitérési indokál — csak azt sajnálom, hogy hirdal állapotunk nem engedte előbb gondjait eloszlatni, mert reméllem, hogy az itt következő egyszerű tények, — melyeket ezen egylet évi számadataiból mindenkor bárkinek kitüntetni kész vagyok, elősorolása tökéletesen kiűzi cikkíró ur agyerekeit.

A mint előbb mondtam, ezelőtt 9 évvel alakult az izr. növegyet, mely feladatául tűzte ki magának: hitfelekezetünk szegény árvái, özvegyei, beteget s átutazó szegényei segélyezését. Nyiregyházát 20,000-en felüli lakossága nagy városá teszi, s a mi csekély erőnk, minden nyomort enyhíteni, fájdalommal képtelenné éreztük; de örömmel fogadtuk 6 évvel később az újabb nyiregyházi növegyet alakulását, melynek mindannyian alapító s rendes tagjaivá avattuk magunkat, legjobb bizonyosságot adván arról, hogy jótékony érzetünk nem kiválólagos. De engedje meg a t. olvasó, nem fejtegetem azon okokat, hogy mi is azért megkezdett jótékony gyakorlatunkat, félbe nem szakítottuk, hanem esendesen, szerényen, nyilvánosságot nem keresve folytattuk, annál inkább, mert a nyiregyházi növegyet nemcsak feladata, egy árvaház létesítése, csakugyan részvételünk által segítetik is. Ha „anonymus” a „Tiszavidék” felelős szerkesztőjét megkérdezi, ez mint vallásos ügyekben szakavatott tehetség, őt felvilágosítaná, hogy vallásunk önkényileg bánthatlan törvényeinek fogva, izr. gyermeket keresztény árvaházba, izr. beteget keresztény ápoddába nem küldhetünk. — De midőn választmányi gyűlésünket mult hóban megtartottuk, egyszersmind elhatároztuk nyilvánosság útján egyletünk anyagi tehetségét fokozni, egyuttal határozatott az is, hogy a jövedelem egy része a helybeli árvaházra fordíttassék; — felhivom ezen állításom bizonyítására tek. Bencs László tanácsnok urat, ki bárendezői gyűlésünk alkalmával jelen volt, s tervezett táncszertélyünkre egyik rendezői tisztet elfogadni sziveskedett.

Szervezetünk aristokratikus jellegét pedig legjobban kiténteti az egylet tisztviselő kara: Elnöke Stern Matild, ellenőre Rozenzveig Róza, jegyzője és pénztárnoka alatt, s ha ez uttal egy jótékony czélú „zárt körű táncszertély” rendezünk, azért van, mert a helybeli nagy vendégfogadó terme, fájdalom csak egy zárt számú mulató közönséget képes fogadni, mi pedig meg vagyunk arról győződve, hogy minden városi s vidéki család, kinek bőkezű hozzájárulását óhajtanánk s meghívónkkal felszólítjuk, megjelenni fog. — Ezen estély czélja a résztvevőknek igaz hogy táncvizigalom, de mi nekünk a fokozott bevétel s ha cikkíró, mint emberbarát lépett fel ezen érveket most a másik felé helyezni bizonyosan meg fogja engedni.

Tehát sem felekezeti zárkózottság, sem magyarellenes törekvés, sem aristokratikus, vagy magánérdeklő nagyraívadás nem volt vezér-indokunk. — Itéljen az olvasóközönség és az anonymus, kit ha talán a meghívottak sorából lett kifeledés bánthatott meg, a rendezőség nevében ezennel ünnepélyesen meghívom; magán uton tettük volna de anonymus közelebbi címét nem ismerem.

Flegmann Móríc.

Minden megyének nagy érdekű saját lapját pártolni.

Kolbásó, decz. 30. 1869.

Quot capita tot sensus: A hány az egyén, annyi a vélemény, kivált a megyei lapokra nézve.

A politikai lapokban nagy a választék, és kinek melyik izletesebb azt fizeti; de — mert nem megyéjének lapja — sokkal nagyobb szerényen ösmeri és tartja.

Azért mondom el ezt, mert e véleményt neveltség kicsinykedéssel hallottam már többször említeni. Mint a tájfestő mindig csak a láthatár panorámáját nézi, lába alá nem is ügyel.

Jelen időnk közel hozott bennünket igaz más nemzetekkel; azok szokásaikkal, eseményeikkel, nagyon szükséges megismerkednünk; de az kevés: azokat — ha jó — itthon is hasznosítani kell: úgy viszont nekünk is életjelet kell adni magunkról: azonban

Minden megyének sajátkörűnek kell lenni, másokra hatni, saját házáat építeni, csinosítani, vagyonosítani, érdekeit előnyösebbé tenni, eseményeit feljegyezni, hibáit megrostáltan helyrehozni, és ezek által az egyeseket megfélemlésre mintegy úgy felbreszteni, hogy mint a szigorú nevelés alatt levő, óvatosan járjon; a közműveltség és vagyonosodás, még maga az igazságszolgáltatás is fékezve legyen, rendeltetésétől senki el ne térjen, mert

Hasztalan van a fényes czég, és kirakat, ha sem a kelmével, mit drágán vettünk, sem a bánásmóddal — melyben részesültünk, — megelégedve nem vagyunk.

Ezek így, és minden üzlet a megyei lapok hasábjain, vagy elismeréssel találkozik, vagy óvatosan figyelmeztetik hibáinak helyrehozására: úgyhiszem a megyei közönségnek teszi meg a jó szolgálatot.

Ha érdekes azért, és szükséges tudni mi történik a hazában és a világon: úgy sokkal érdekesebb az egyeseknek tudni, hogy megyéjében mint állanak dolgaik.

Napi események, egymással nyílt levelezések, népevelés, gazdászat, borászat, és az üzleteknek ezernemű ágaira kiható közlemény felvételén a megyei lapokba, kedves naplója lesz a megye népének.

Hát a megye fiai, kik más vidéken laknak, kik megyéjükhöz édes szülőttéknél ragaszkodnak, még egy ösmeretlent is mily belső megindulással ölelnek, ha bármilyen kélységet tudnak elbeszélni, kedves az előtők, ha megyéjükből hallják; megyéjének lapját valjon nélkülözhetnék-e?

És a kit sorsa idegen földre üzött, vagy a kit jobblét vágya vitt külföldre, vagy épen érdekeink képviselője, mily kimondhatatlan szeretettel veszi szülőtt földé tudósításait? Óh csak ezek értik, és tudják minő kincs a haza, és megyéje!

És ti megye fiai, kik nem tudjátok nem érzitek itthon minő sorvasztó kin a hazátlanság, itthon élvezhetitek tietek társaságában a jólétet, kiknek még a szenvedés is édebb lehet, kik észszel, tettel és jóléttel pártfoghatjátok saját ügyeitek, kiknek dicsőségek ha rólatok tud a világ, kik sokan vagytok: minden erőttökkel szolgálni a szent ügynek, nem lelkesednétek-e fel?

De ha semmi érdeket nem venénk is figyelembe, egy megyei lap rendeltetése igen nagyszerű lenne magára a megyei kormányzatra nézve. Ugyanis:

Óhajtanó, hogy lenne az a megye hivatalos közlönye. És a mennyiben minden megye magában véve egy kis

ország saját kormányzati autonómijára nézve; ez venné fel azon hivatalos hírdetéseket, melyek a szolgabírákat, egyeseket és közönséget érdekelnék.

A megye intézményeit, a bizottmányok határozatait, a törvényszék mint telekkönyvi hatóság cselekvényeit, tudjuk, hogy mind külön-külön kell a szolgabíróknak átírni s megküldeni, és viszont ezeket a hivatalközegeknek hányszor kell csak leírni, s minden községbe megküldeni, mennyi időbe, mennyi munkába kerülnek, és sokszor elkésések miatt időutánivá válva, ezekből mihasznosok is származnak.

Ha ezen közlemények egy megyei hivatalos lapba, a megye székvárosában felvételnek, s posta uton a hivatalközegek és községek is egy időben jönnének tudomására, mily gyors és hibátlan intézkedést eszközölnének, ez okból kötelezettelnek hivatalból a községek is vagy megszerzeni, vagy a megye gondoskodni annak megszerzésére, mert talán így minden járás hivatalközeg nélkülözhetne egy fizetéses irnokot.

Ezen közlőny lenne hivatva még a megyei iskolai kormányzat rendelkezéseit is közzétenni.

A mit elmondottam, meggyőződésöm sugalta.
A n t a l S á n d o r, ref. l.

Nyiregyháza, január 8. 1870.

(Gy.) Egy eszmét hallotunk közelebb Nyiregyházaán megpendítettmi oly egyének által, a kiknek tevékenységök eléggé ismeretes arra, hogy az eszmének testet is adni képesek lennének. Az eszme melyről szóllani akarunk, jelenben még a kezdeményezés stadiumába sem lépett, de már megmozdult, hogy zászlója alá városunk és megyénknek közügyért lelkesülő férfai sorakozván, midőn majdan elég erősek lesznek a kezdeményezésre, azonnal meg is indítandják annak létesítése végett a nemes küzdelmet.

Az eszme melyről szóllani akarunk, Nyiregyházaán a színügy emelése. Valóban alig lehet jelenben közérdekűbb tárgy, mely a tevékenység sorompóiba nagyobb mértékben szállíthatná a közügy lelkes bajnokait: mint épen a színügy. Most midőn maga a kormány munkálkodási körébe vonta magában a nemzet szívében, a fővárosban ezen ügyet, s jeleinsik fáradoznak abban, hogy valahára a kor színvonalára emeljék ezen egykor oly lelkesen felkarolt, de az utóbbi időkben eléggé elhanyagolt ügyet: szükség, hogy az egész ország minden népesebb városa mintegy lüktetést nyerjen a nemzet szívtől és saját körében, saját körülményeihez mérten lelkesüljön és a tevékenység terére lépjen, mert a nemzeti nyelv művelésének és terjesztésének a sajtón kívül a színpad a legkiválóbb organuma.

Nyiregyháza népes és gazdag város, semmi egyéb nem kívánatik; csak bátor kezdeményezés és az ügy iránti lelkesülés s Nyiregyházaának színháza lesz! És Nyiregyházaának színháza szüksége van! Ha valóban központja akar lenni a megyének, nem elég csupán anyagi emelkedést mutogatni, sőt szükséges szellemben is emelkednie s megmutatnia, miszerint áldozni képes s áldozni akar.

Mi örömmel nyitunk tért lapunk hasábjain a megindítandó nemes cél kivívása érdekében s kötelességünknek ismerjük, nem csak egyszerűen regisztrálni a tényeket, de a szó hatalmával is oda működni, hogy a lelkesedés szent lángjait oly magasra emeljük, hogy annak szétövellő fénye megvilágosítsa s felmelegítse még a hideg és érzéketlen kebleket is!

Most csak jelezni akartuk e sorainkban a nemes eszme megszűlését s egyszersmind üdvözölni a nemzeti ügy munkáit.

Bátorság és kitarás barátaim! az ügy, melyért sorompóba akartok lépni, nemes; s annak győzelemre kell jutni!

Megeyi bizottmányi ülés

Nagy-Kálló, jan. 3.

Folyó év január 3-kán rendkívüli bizottmányi gyűlés tartatott, melynek egyik kiváló tárgyát képezte a honvédelmi minisztériumnak abbéli jelentéstételt sürgető leírata, melyszerint adna a megeyi bizottmány felvilágosítást a közelebbi sorozás alkalmával felmerült aránytalanság felől, melynélfogva míg a dadai járásban közel 500 honvéd sorozatott be, a kisvárdaiabn alig soroztatott be 20, mely nagy különbség már csak annál fogva is nagyon feltűnő, mert az ország majd minden vidékein nagyobb szám soroztatott a honvédek, mint a sorkatonaság közé. E tárgyra vonatkozólag a szolgabírói jelentések fognak adni teljes és határozott felvilágosítást, annyi azonban bizonyos: hogy a honvédségre nézve a pótsorozások még most is folyamatban vannak.

Másik nevezetesebb érdekű tárgy volt a Szögyényi Emil kérvénye, melyben megható színekkel festvén nem csak a Tisza kiáradásából már eddig származott veszélyt, de főként a lehetőségét, mely ha rögtön segíty nem adatik: fenyegeti az egész vidéket, ennek folytán kéri a bizottmányt, hogy a társulatnak az 1870-dik évi közmunkából pénzfizetés mellett engedne át annyi erőt, mennyi a fenyegető veszély gyors megakadályoztatása végett megkívánatik.

E kérvényre érdekes vita fejlődött ki, s míg a közelebbi gyűlés oly meleg részvétellel karolta fel a szerencsétlen károsultak ügyét: most, voltak oly szónokok, kik törvényre hivatkozva, azt igyekeztek kimutatni: hogy veszély addig nincs, míg az csak fenyeget, hanem akkor, midőn már valóságga megtörtént és segítségére csak akkor van szükség! Gyönyörű szofizma! a vízbe fuldokló nincs veszélyben addig, míg meg nem fullt; ekkor aztán mehetünk segítségére. A hosszas vitaközlés eredménye az lett, hogy a megye átengedi a közmunkát pénzért, de senkit sem kötelez annak teljesítésére, hanem csak a kik önként ajánlkoznak. Bizony szűkkeblű határozat ez, jobb ha nem mondjuk senkinek.

A közelebbi sorozásra vonatkozólag határozatba ment, hogy a nádudvari járásra nézve, az eddigi gyakorlattól eltérve, a sorozás Püspök-Ladányba fog megtörténni.
K. . .

Kimutatás „a nyiregyházi ipar- és kereskedelmi bank” első évnegyedi működéséről.

A nyiregyházi ipar- és kereskedelmi bank működésének első évnegyedét befejezte, oly időben kezdett a nevezett bank működéséhez, a midőn a legszolidabb pénzügyi szedelegek ingadoztak, vagy épen menthetetlenül buktak meg, ily körülmények között, bár nagyon magába kelle zárkózni, s figyelmét, működését a körébe tartozó üzletágakra ki nem terjeszthette, sőt csaknem egyedül önéreje kelle támaszkodnia, ha pénzkrisis szedelegeibe nem akart vegyülni: mindazonáltal kellő és megnyugtató eredményt mutathat fel a súlyos körülmények között is. Ugyanis bevételei voltak: a) Tökében 60.000 frt. b) Leszámitolt kamatszámokban 2818 frt 14 kr. c) Apróbb különböző számlákból 37 frt 82 kr. d) 6 % -es könyvetételekből 15,053 frt. e) Váltó-számlából 9155 frt. f) Leszámitolt váltó-számlából 8000 frt. Összesen: 95,063 frt 96 kr. Kiadásai voltak: a) Váltó-számlákban 86,899 frt 20 kr. b) Felszerelésekre 1600 frt. c) Kezelési költségekre 750 frt. d) Alapítási költségekre 153 frt 35 kr. e) 6 % -es könyvetét visszafizetésekre 3400 frt. f) 6 % -es betét kamat-számlákra 122 frt 87 kr. g) A pénztárban van 2138 frt 54 kr. Összesen 95,063 frt 96 kr.

Mely kimutatás folytán, leszámítva azt, hogy a beruházásokra fektetett összeg a térsulat vagyona marad, a kezdet nehézségeivel és körülmények nyomásával küzdelem mellett is, minden részvény után mutatkozik az első évnegyedről 1 frt osztalék; tehát még azon esetre is, ha az eddigi súlyos körülmények megmaradnának, s üzletkört a bank szélesebbre ki nem terjeszthetné, egy évi osztalék tenne a befizetett 30 frt után 4 frtot.

Nyiregyházaán, jan. 1. 1870.

Kornstein Ignác,
ügyvivő.

Vegyes hírek.

— Helyreigazítás. Közelebbi számunkban a „Növegyetről” című czikkbe értelemzavaró sajtóhiba csúszott be, a harmadik hasáb alólról 2-ik sorában reméljük helyett olvasandó: nem értjük.

— József főherczeg ö. cs. kir. Fensége f. hó 6-án reggeli 9 órakor fogadta a magyar orsz. tisztviselők önszorgalmazó egyletének igazgató választmányát, Bónis Sámuel egyleti 1-ső alelnök vezérlete alatt. A választmány vezetője megható szónoklattal ajánlotta az egyletet ö Fenségének pártfogásába, mire a főherczeg néhány meleg szóval válaszolván, az egylet védnökségét elfogadta, és annak mind erkölcsi, mind anyagi támogatását legkegyelmesebben megígérni méltóztatott. Ezután átnyújtott ö Fenségének az egyleti alapszabályok egy diszpéldánya, mire a küldöttség ö Fenségét lelkesen megéljenzvén, elbocsátatott.

— A magy. tud. akadémia igazgatósága rendkívüli közgyűlésre hívja fel a tagokat egy körirata által, f. hó 17-kére. Ennek czélja: az ö Fensége által szentesített szabályoknak és határozatoknak teljes életbeléptetése, és az így szükségessé lett választásoknak megtétele. — A közgyűlés a szokott időben d. u. 5 órakor veendő kezdetét. A vidéki tagok felkérhetnek, hogy a kitzított napnál előbb érkezzenek a fővárosba, hogy már 15 és 16-án résztvehessenek az osztályok üléseiben.

— Karázi r. kath. hívek közelebb az egyházközségi tanács s az iskolaszék felállítására végett alkító gyűlést tartván, ez alkalommal tek. Ferenczy Gyula ur mint az iskolaszék világi elnöke és tek. Okolitsányi Menyhért ur mint templomgondnok, közösen birt egy hold terjű belső telket plebánia részére adományoztak, hogy a hívek azon az egyház számára lakhelyet építsenek, mely a nem rég alapított plebániában egyre hiányzott. Ugyanekkor tek. Ferenczy Gyula ur, iskola-széki elnök, az iskola leendő felszerelésére husz o. é. forintot felajánlott és kifizetett. A kegyes jötevők fogadják nemes áldozatukért, mit az egyház és iskola javára tettek, nyilvánosan az illetők öszinte mély köszönetét.

— (A r a k a m a z i r á k.) Közelebbi napokban egy igen érdekes tévedés történt megyénkben. Egy uri ember ugyanis levelet írott egy rakamazi lekötöztetettnek, hogy mivel hallomása szerint Rakamazon sok rák van, küldene neki névestélyjére néhány rákot. Az ember olvasni nem tudván, egy irástudó ismerősehez vitte a levelet elolvassá végett. Azonban az r betű nem lévén tisztán kiírva, e szó helyett: r á k o t, ezt olvasta: k á k ó t. Nosza tehát öszszeszedett vagy három zsák kákót (milyenekre a dohánypórékat szokták felkötni) s nagy triumphussal vitte a városba, hol már a ráklevésre a házi ur összehívta a sok vendéget, azon reményben, hogy hiszen három zsák rákkal az egész vármegyét jól lehetne tartani. A tévedés csak akkor derült ki, midőn a zsákok tartalmát kiirtették. Volt nevetés, bosszankodás! Az ajándékvivőnek ugyan meghagyatott a hallgatás, de azért bizony megtudta azt a vármegye, és most jóízűen nevetnek rajta.

(Beküldetett).

— Kisázsiaiban olyan földindulás volt, hogy két várost egészen el nyelt a föld, többet pedig tetemesen összedult. Az említett két város egyikének lakói a közeli hegyre menekültek, s onnan nézték miképen semmisül meg egy embernem minden keresménye.

— Karácsony első napján éjjel egy épülőfélben levő háromemeletes ház összeomlott. A romok egészen elzárták azon utcán a közlekedést. Szerencsétlenség egyébb nem történt, minthogy az építő mester nagyon megállapította hitelét.

— Párizsban decz. 28-kán tárgyalatott a törvényszék előtt a Troppmann pere. Troppmann megjelenése a hallgatóság előtt nagy feltűnést okozott. A vádlevelet majdnem közömbösen hallgatta végig, azon cselek elősorolásánál, melyeket a Kinck család Párizsba csalása végett elkövetett, vádolt megzavarodott és elhalványult. Azon állítás mellett azonban megmaradt, hogy Kinckel pénzhamisító üzletet készítettek elő. Továbbá azt állítja, hogy még három bűntársa van, kik Mühlhouseben laknak.

A nyiregyházi gabnacsarnokban

jegyzőkönyvileg beigtatott terményárak o. értékben.

Áru	Január 8.	
	leg. alhat.	leg. fut.
Buza	3.70	4.25
Kétszeres	2.45	2.50
Rozs	2.45	2.55
Árpa sertőzésre	—	—
„ táplálékra	1.70	1.80
Zab	1.50	1.60
Kukoricza	1.90	2.00
Bab	2.25	3.50
Köles	2.20	2.30
Bükköny	2.50	2.60
Mák	—	—
Repcze	—	—
Lenmag	5.00	5.50
Olaj	25	26
Szesz, magyar iteze	16 1/2	16 1/2

Bécsi távirati börze-tudósítás. jan. 7.

5% metalliques 59.95 — 5% metalliques máj. és nov. kamattal 59.95 — 5% nemzeti kölcsön 70.20 — 1860-diki államkölcsön 97.40 — Bankrészevények 733 — Hitelrészevények 257.70 — London 125.75 — Ezüst 120.60 — Cs. kir. arany 5.80.

Tudakozó intézeti híradó.

(E rovatban egy-egy közlésért előlegesen 10 kr. előjegyzést és 30 kr. igatási díj, összesen 40 kr. fizetendő. A „Tiszavidek” előfizetői előjegyzési díjt nem fizetnek.)

1. Eszény határában 350 hold legelő sertésnek való nagy fedettakollal tavasztól kiadó, holdja 3 frtjával.
2. Nyiregyházaán egy klavir 20 frtér eladó.
3. Egy nőtlen kertész kerestetik.

Felelős szerkesztő

Gyöngyösy Sámuel.

Kimutatás a cs. kir. szab. tiszavidéki vasut üzleti eredményének.

Utazások száma	podgyász, gyors és teherszállítvány		jóságokért teher szállítvány		összesen			
	máza	forint	forint	forint	forint	forint		
1869 üzleti vonal 78 1/2 mérföld	814,396	28	12,641	69	286,144	61	377,362	63
Deczember hava	12,854,675	19	131,914	99	3,807,309	55	5,333,855	43
Január 1-től november 30-ig	13,669,071	47	144,556	68	4,075,454	16	5,711,198	06
1868. üzleti vonal 78 1/2 mérföld	1,299,627	32	12,290	79	343,612	75	451,846	20
Deczember hava	14,143,136	23	128,555	09	3,782,575	23	5,093,004	06
Január 1-től november 30-ig	15,442,763	55	140,845	88	4,126,187	98	5,544,850	26
Fösszeg								

A cs. kir. szab. tiszavidéki vasut igazgatósága.

